

ZIC in het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis

Meer stageplekken en toch maatwerk

Door de introductie van de Zorg Innovatie Centra (ZIC) op verpleegafdelingen heeft het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis (ETZ) het aantal stageplaatsen binnen de instelling aanzienlijk kunnen verhogen. Op de afdelingen met een ZIC vindt een nieuwe vorm van stagebegeleiding plaats waarbij meer studenten onder de hoede van één coach worden geplaatst. De studenten worden in een groepje aan elkaar en aan de coach, namelijk een verpleegkundige op de werkvloer, gekoppeld. Gezamenlijk wordt gekeken hoe het werk op de afdeling verdeeld kan worden, rekening houdend met wat de studenten al kunnen en wat ze willen leren.

FOCUS OP

Het verschil tussen een reguliere afdeling en een ZIC zit niet in de soort patiënten, maar in de manier van stagebegeleiding: stagiair(e)s verplegen patiënten die passen bij hun leerproces, onder begeleiding van een verpleegkundige die als coach optreedt. In de ZIC ligt de focus op coachende begeleiding, samenwerking met andere stagiair(e)s van verschillende leerjaren en reflectie. Dit verschilt wezenlijk van de meer reguliere vorm van stagebegeleiding, waarbij één stagiair(e) meeloopt met één begeleider en vervolgens stap voor stap zelf verpleegkundige zorg gaat verlenen.

Na de opstart van het eerste ZIC in 2014 is het aantal centra in het ETZ vanwege succes uitgebreid. Daarnaast is de nieuwe manier van begeleiden, Teaching on the Floor (TOF) genoemd, ook uitgerold naar andere afdelingen. In eerste instantie was de aanleiding voor de nieuwe manier van begeleiden de behoefte aan een andere leercultuur, waarbij de student meer centraal staat. In plaats van de student mee te laten gaan in het stramien van de afdeling, zocht het ETZ naar een manier van begeleiden waarin de focus ligt op wat de student zelf wil of moet leren en waarin meer maatwerk geboden kan worden. Daarnaast werd er gezocht naar een manier waarop er meer studenten begeleid zouden kunnen worden.

Het aspect innovatie bij een ZIC is tweeledig. Een ZIC is een innovatief partnerschap tussen onderwijs en werkveld. Het ETZ werkt hiervoor samen met een aantal vaste onderwijspartners, namelijk de Fontys Hogeschool, het ROC Tilburg en Avans Hogeschool. Andere onderwijsinstellingen waar het ETZ mee samenwerkt zijn het Koning Willem I College en het Summa College. Daarnaast wordt er in een ZIC door studenten en zorgprofessionals gewerkt aan innovaties met als doel het verbeteren van de kwaliteit van zorg. Hier is ook altijd sprake van samenwerkingsverbanden met de (hoge)scholen en andere externe partners.

RESULTATEN

Op de afdelingen met een ZIC kunnen er 30 studenten worden begeleid, waar dat er op reguliere afdelingen met hetzelfde aantal bedden 12 zijn. Wanneer we uitzoomen zien we dat het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis in 2015 (toen nog bestaande uit twee losse organisaties) 456 stagiaires had. Inmiddels heeft het ETZ minder bedden dan in 2015, maar meer stagiaires, namelijk 750. Verder blijkt door de ZIC een

leercultuur te ontstaan die door studenten, verpleegkundigen en patiënten als prettig wordt ervaren. Studenten voelen zich welkom op de afdeling en merken dat er naar hen geluisterd wordt, waar ze in een andere stagevorm nog weleens het idee hebben dat ze zich vooral moeten voegen.

De nieuwe vorm van stagebegeleiding in een ZIC is niet goedkoper dan traditionele begeleiding. Op een ZIC worden meer studenten geplaatst, wat betekent dat de kosten van de vergoedingen voor studenten stijgen. De stagebegeleiding op de ZIC kost het ziekenhuis niet meer FTE aan begeleiders.

OVERDRAAGBAARHEID

De ZIC zijn al enkele jaren geleden opgezet en hebben inmiddels een vaste plaats gekregen binnen het Elisabeth-TweeSteden ziekenhuis. De ZIC dragen dus op een duurzame manier bij aan het vergroten van het aantal stageplaatsen.

Ook andere zorginstellingen in de regio hebben ZIC opgezet, zoals De Wever (VVT) en Amarant (gehandicaptenzorg). Verder merkt het ETZ dat er vanuit andere partijen ook grote belangstelling is voor de nieuwe vorm van begeleiden. Op basis hiervan kan worden geconcludeerd dat de ZIC ook overdraagbaar zijn naar andere plekken in de zorg.

ERVARING UIT DE PRAKTIJK

Lisa, 22 jaar en oud-student verpleegkunde van Avans Hogeschool

Lisa heeft vanaf de zomer van 2020 stagegelopen bij een Zorg Innovatie Centrum in het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis. Tijdens haar eerste dagen op het ZIC merkte ze dat ze warm werd ontvangen en meteen werd gezien als onderdeel van het team. *“Ze stralen niet uit dat jij de student bent en zichzelf de verpleegkundigen. Je hoort gewoon bij het team.”* Er werd veel tijd uitgetrokken om Lisa wegwijs te maken op de afdeling en haar te helpen in haar leerproces. Lisa had een praktijkopleider die haar onder andere beoordeelde, en verder kon iedereen op de afdeling de rol aannemen van coach. *“Iedere ochtend geef je een leerdoel aan. Je coach helpt je daarmee en geeft je na afloop tips en tops. Je coach is niet iedere dag dezelfde persoon, het is de verpleegkundige waar je op die dag mee samenwerkt”.*

Doordat Lisa op de ZIC heeft stagegelopen en daar werd begeleid in haar eigen leerproces, heeft ze zich, in haar optiek, kunnen ontwikkelen tot een betere verpleegkundige. Ze waardeert het dat er veel tijd werd vrijgemaakt om te leren en onderzoek te doen. *“Door verschillende activiteiten, zoals scholing en themaweken, is me geleerd hoe ik als student zijnde de theorie kan koppelen aan de praktijk”.*

Wat Lisa soms als lastig heeft ervaren, is dat er op een ZIC veel studenten rondlopen en dat de aandacht daardoor verdeeld moet worden. *“Je staat onder begeleiding van een coach met nog twee andere studenten. Soms is het druk op de afdeling en de coach kan je dan niet altijd aandacht geven. Je kan je dan een beetje verloren voelen. Als dit het geval is, komen we hier met de coach wel op terug en kijken we hoe we het de volgende keer beter kunnen doen”.*

AANDACHTSPUNTEN

- Blijf als begeleider/coach voldoende in contact staan met de studenten die je begeleidt. ‘Als je weet hoe het met je student gaat, dan weet je hoe het met de patiënt gaat’;
- Borg de kwaliteit van de teamleider en praktijkopleiders door middel van coaching, zij zijn essentieel voor het neerzetten van de juiste leercultuur op een afdeling;
- Pas Teaching on the Floor toe op de afdelingen waar de juiste visie op leren heerst en niet alleen waar er behoefte is aan ‘extra handen’.

CIJFERS OP EEN RIJ

18 | *extra* stageplekken op een afdeling met een ZIC

5 | in het kader van de ZIC werkt het ETZ samen met 5 onderwijsinstellingen

 ook andere zorginstellingen in de regio hebben één of meerdere ZIC opgezet

SUCCEFACTOREN

- ✓ De juiste mindset op de afdeling is essentieel. Wees blij met de student en neem de student als uitgangspunt.
- ✓ Coachende begeleiding is het sleutelwoord.
- ✓ Plaats de studenten op kosten van het Leerhuis, niet op die van de afdelingen. Dit maakt het mogelijk om meer studenten te plaatsen op de afdelingen waar een goede visie op leren heerst. Dit geeft managers vervolgens de drive om een goede leercultuur te ontwikkelen, zodat er meer studenten op hun afdeling worden geplaatst.